

# SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo  
Cene: Letno din 32—, polletno  
din 16—, četrtletno din 9—, ino-  
zemstvo din 64—  
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO  
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.  
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran  
din 2000—, pol strani din 1000—,  
četrt strani din 500—, 1/8 strani  
din 250—, 1/16 strani din 125—  
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

## Nadaljevanje razgovorov za sporazum s Hrvati

Zadnjo soboto, 15. aprila, se je jutraj pripeljal iz Beograda v Zagreb g. Dragiša Cvetković, ministrski predsednik in notranji minister. Na postaji so ga pričakovali in pozdravili: vršilec dolžnosti bana savske banovine g. dr. Stanoje Mihaldžić, mestni župan, poveljnik v Zagrebu nastanjene vojske ter številni častniki. G. predsednik se je odpeljal s kolodvora v zagrebški banski dvorec, kamor je došel ob devetih dopoldne voditelj Hrvatov g. dr. Vladko Maček. Takoj so se nadaljevali pred Veliko nočjo pričeti razgovori za sporazum s Hrvati, ki so trajali do enajstih. Predsednik vlade in dr. Maček sta izmenjala svoje misli in se bodo razgovori nadaljevali. — V soboto popoldne je od-

potoval ministrski predsednik v Rogaško Slatino, dr. Maček se je odpeljal na svoje posestvo v Kupinec, kjer je ostal do ponedeljka, ko so se nadaljevali razgovori. V Rogaški Slatini so se sešli v soboto zvečer: predsednik vlade g. Dragiša Cvetković v spremstvu zagrebškega podbana g. dr. Mihaldžića, predsednik senata g. dr. Anton Korošec v spremstvu g. bana dr. M. Natlačena in g. prometni minister dr. Mehmed Spaho. — V nedeljo so predsednik vlade, predsednik senata in prometni minister počastili v Celju v hotelu »Evropa« na občnem zboru zbrane slovenske novinarje. Častniki so sprejeli z velikim navdušenjem odlične goste, ki so se zadržali dalj časa v njihovi sredi.

## Rooseveltova poslanica Hitlerju in Mussoliniju

Predsednik Zedinjenih držav Franklin Roosevelt je mogočno posegel za mirovnim predlogom v razvoj svetovne politike. Poslal je namreč 14. aprila brzojavno poslanico Adolfu Hitlerju kot voditelju nemške države. V tej znameniti poslanici poudarja miroljubnost vseh držav in vseh narodov, tudi nemškega naroda. Nova vojna bi pomenjala strašno nesrečo ne samo za neposredno prizadete države, marveč za ves svet. Jasno je, da lahko voditelji velisil, ki imajo v rokah oblast v svojih državah, opustijo grožnje in preprečijo katastrofo. Stvari miru bi se storila neprecenljiva usluga in mir med narodi se bo zagotovil za daljšo dobo, če bi svet dobil zagotovila o tem, kakšna bo sedanja in bodoča politika nemške vlade. Ker te politike ne poznajo, živijo vlade raznih držav v nesigurnosti in bojazni. Ali ste pripravljene zagotoviti, tako vpraša svečano Roosevelt Hitlerja, da vaše sile teh držav ne bodo napadle niti vplivale nanje v tem smislu, da bi smatrale, da je nastala nevarnost za njihovo neodvisnost? Te države so naslednje: Finska, Letonska, Estonka, Litva, Švedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Belgija, Velika Britanija, Irsko, Francija, Portugalska, Španija, Lichtenstein, Luxemburška, Poljska, Madžarska, Romunija, Jugoslavija, Rusija, Bolgarija, Grčija, Turčija, Irak, arabske države, Sirija, Palestina, Egipt in Iran. Tako zagotovilo, ki bi moralo biti določno izraženo ne samo za sedaj, temveč za daljšo dobo, bi moralo biti takega značaja, da

bi z njim bila podana resnična možnost za trajnejši mir. Kot zadostni čas, za katerega bi veljalo to jamstvo, se določi doba vsaj deset let ali pa celo 25 let. Če bo taka izjava od vaše vlade podana, bom vse omenjene države pozval, naj dajo meni prav taka zagotovila za vas, ki jih vam bom tudi sporočil. Takšna medsebojna zagotovila bodo nedvomno takoj silno pomirjevalno vplivala na ves svet in bodo privedla do olajšanja položaja in novega mirnega sožitja. V naslednjem mirnem ozračju naj bi se potem vršila med državami pogajanja, pri katerih bi Zedinjene države sodelovale. Pri teh pogajanjih naj bi se razpravljalo predvsem o takoj izvedljivih in najbolj učinkovitih načinih, kako bi se svet osvobodil oboroževalnih bremen, ki ga vedno bolj tirajo v gospodarski prepad. Drugo vprašanje, o katerem bi se moralo razpravljati, pa se tiče mednarodnega trgovinskega prometa, ki naj bi se razvil tako, da bi bila vsakemu narodu na svetu dana možnost pod enakimi pogoji nastopiti na vseh svetovnih tržiščih kot kupec in prodajalec in napredovati k sreči in blagostanju.

Ta poslanica je bila v soboto, 15. aprila, od zunanjega ministra Ribbentropa izročena Hitlerju v Monakovem. Poslanica z enako vsebino je tudi bila poslana italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Vse omenjene države iskreno želijo, da bi Rooseveltovo posredovanje doseglo popoln uspeh.

## Strašna nesreča v Švici

Pri Fidazu v Švici ob južnem pobočju gore Flimserstein se je v minulem tednu sprožil skalni in snežni plaz in zagrmel v globino, kjer je zasul otroško okrevališče »Sončni dom«. Ob času nesreče je bilo v

domu 17 otrok. Rešilo se je s pobegom iz hiše ob bobnenju plazu osem otrok, ostalih devet je pokončala strašna nesreča. Nesreča je vzbudila po vsej Švici veliko žalost.

## Sredozemlje in Balkan v ospredju

Velikonočni prazniki so po svojem bistvu in namenu prazniki miru. Nad njimi plava kot nekak nebeški blagoslov Zveličarjev pozdrav: »Mir vam bodi!« Kakor drugi zemljani, so tudi evropski diplomati hoteli porabiti te praznike za oddih in odmor v kakšnem mirnem zatišju. Pa so se njihove lepe nade kmalu razblinile v bridko razočaranje. Vojaška zasedba Albanije je vplivala kot alarm, ki je takoj poklical diplomate nazaj na uradna mesta. Angleški ministrski predsednik Chamberlain je komaj prispel na Škotsko, kjer je nameraval prisluškovati spevom miru iz angelskih sfer, že se je moral vrniti v London. In angleška poslanska zbornica se je morala nenadno zbrati v četrtek velikonočnega tedna.

Na tej seji je angleški ministrski predsednik sicer obširno govoril o italijanski akciji v Albaniji in vojaški zasedbi Albanije, jako pa je bil vzdržan v svoji končni sodbi, češ, da so poročila o teh dogodkih protislovna. Usmeril pa je svoje mnenje v to-le sodbo: »Ni dvoma, da bomo pozneje o vsem tem dobili mnogo točnejša obvestila, kakor jih moremo dobiti danes. Nikomur pa ni treba med tem časom dvomiti, da je italijanska zasedba Albanije vzbudila v vsem svetu zelo težak vtis. Ta naj-novejša uporaba sile je globoko pretresla javno mnenje v vseh državah.« Kljub vsemu razočaranju, ki ga je korak italijanske vlade v Albaniji vzbudil med člani angleškega parlamenta, je Chamberlain poudaril potrebo po dobrih odnosih med Veliko Britanijo in Italijo. Glede na vprašanje, ali in v koliki meri se italijanski korak v Albaniji sklada z določbami angleško-italijanskega sporazuma od 16. aprila 1938, je ministrski predsednik ponovil tole izjavo angleškega veleposlanika v Italiji lorda Perthja in angleškega zunanjega ministra Halifaxa: »Sedanji položaj zelo lahko in v zelo krepki obliki spravi v negotovost status quo (dosedanje stanje) v Sredozemskem morju, kar predstavlja zelo važen činitelj v italijansko-angleškem sporazumu. Jadransko morje predstavlja brez dvoma del Sredozemskega morja in italijanska vlada ne more trditi, da nas zadnji dogodki v Albaniji ne zanimajo.«

V zvezi s tem je Chamberlain določno izjavil naslednje: »Angleška vlada pripisuje poseben pomen ohranitvi miru in statusa quo tako na Sredozemskem morju, kakor tudi na Balkanskem polotoku; ona ne želi, da se ta mir moti z oboroženo silo ali grožnjo. Z ozirom na to je angleška vlada sklenila, da se bo v primeru, če pride do kakršnega koli koraka, ki bi očitno ogrožal neodvisnost Grčije ali Romunije,

ali v primeru, da bi vladi teh dveh držav prišli v tak položaj, da bi morali poseči po svojih obrambnih silah, smatrala za obvezano, priskočiti romunski in grški vladi na pomoč z vsemi svojimi silami. Istovetno jamstveno izjavo za Grčijo in Romunijo je podal francoski ministrski predsednik Daladier v svojem govoru, ki ga je imel iste dne, to je v četrtek, 13. aprila.

Ker je Albanija sosedja Jugoslavije, je popolnoma razumljivo zanimanje za stališče, ki ga zavzemajo glede na najnovejše dogodke politični činitelji v Beogradu. O tej stvari daje beogradsko glasilo JRZ »Samouprava« naslednje pojasnilo: »Jugoslaviji se je posrečilo, da si je pridobila na vseh svojih mejah samo iskrene prijatelje in lojalne (zveste) sosedje. Tako so ji bile prihranjene, kar se bo tudi v bodoče zgodilo, vse nivoje in vse nevarnosti, ker ona

ne išče ničesar tujega, ona ne želi sodelovati v nobenih blokadih, ona ne želi sodelovati v nobeni evropski akciji, ki bi ji ne bil namen organizacija miru na svetu in zagotavljanje poštenega in konstruktivnega sodelovanja med narodi. V času, ko je vsa Evropa v novem razburjenju in ko odmevi tega nespokojstva in te nivoje prodirajo tudi v našo državo, je treba vedno imeti v vidu, da je Jugoslavija obkrožena od prijateljev ter da more, vodeč politiko iskrenega sodelovanja za ohranjenje evropskega miru, mirno in spokojno gledati v svojo bodočnost. Danes predstavlja Jugoslavija oazo miru na jugovzhodu Evrope in bo tudi v bodoče vodila jugoslovansko mednarodno politiko, kar pomenja, da bo vedno skrbno pazila na zaščito jugoslovanskih interesov, ne da bi se vmešavala v mednarodne zapletitjaje.«

### Radi zasedbe Albanije zajamčene meje Grčiji in Romuniji

Zasedba Albanije je potisnila v ospredje vprašanje ravnovesja treh velesil na Sredozemskem morju in se čutita hudo prizadeti Anglija ter Francija. Radi albanskih dogodkov sta bila sklicana 13. aprila angleški in francoski parlament. Angleški in francoski ministrski predsednik sta podala obširni poročili o zasedbi Albanije. Zaključek poslanskih zbornic v Londonu in Parizu je: Anglija in Francija jamčita pomoč Grčiji in Romuniji, ako bi kdo ogrožal meje teh dveh držav. Jamstvena obveza za Grčijo in Romunijo je enaka kakor ona za Poljsko.

Da dobi angleško-francosko jamstvo Grčiji vso resnost, se je zbralo med sredozemskim otokom Malta in grškim Jonskim morjem 180 angleških vojnih ladij. To brodeve bi naj za primer, da bi se lotila Italija kakega grškega otoka, z vso naglico zasedlo vsa grška pristanišča. Poleg angleških ladij križarijo po Sredozemskem morju v znak demonstracije proti Italiji francoske vojne ladje, katerim so se pridružile še nekatere sovjetske, ki so priplule iz Črnega morja skozi Dardanele in Bospor.

## Dogodki po zasedbi Albanije

### Prve posledice pobega albanskega kralja Zoga

Pobeg albanskega kralja Zoga z družino in spremstvom je odvrnil od vladarja narod, ki je bil prepričan, da bo osnoval kralj s svojo telesno stražo ali gardo odpor napram Italiji. Skoro brez odpora je zasedla vso Albanijo.

Po zasedbi albanske prestolnice Tirane se je pripeljal vanjo v letalu italijanski zunanji minister grof Ciano, kateremu se je že predstavila od italijanske oblasti imenovana nova albanska vlada pod predsedstvom Džaferja Ipi. Nova začasna vlada je sklicala ustavotvorno skupščino dne 12. aprila popoldne. Seji je predsedoval predsednik albanskega parlamenta Gaferjaji, ki se je zahvalil Mussoliniju, da je poslal Albancem na pomoč svojo vojsko. Zbrani odličniki so odobrili predsednikovo zahvalo. Omenjeni zahvali je sledil predlog zakona o osebnih zvezi med Albanijo in Italijo. Ali z drugimi besedami: albanska ustavotvorna skupščina je ponudila albansko kraljevsko krono italijanskemu kralju in abesinskemu cesarju. Predlog o osebni zvezi je bil soglasno sprejet. Prečitana so še bila imena članov nove vlade, na kar je sporočil zastopstvo skupščine najnovejše sklepe italijanskemu zunanjemu ministru grofu Ciano, kateri se je za to priliko ponovno pripeljal v Tirano z letalom.

Nova albanska vlada pod predsedstvom Šefket Verlacija, katero je imenovala ustavotvorna skupščina, je prevzela 13. aprila oblast in so začeli njeni predstavniki delovati v vseh državnih ustanovah.

Po prevzemu oblasti od strani nove vlade se je vrnil 13. aprila italijanski zunanji minister grof Ciano v letalu iz albanske prestolnice Tirane nazaj v Rim.

Na seji korporacijske skupščine, ki je bila v četrtek ob desetih zvečer v Rimu, je skupščina sprejela ponudbo albanskega zastopstva italijanskemu kralju in cesarju, naj sprejme albansko krono. Zato je

albansko zastopstvo, ki je bilo sestavljeno iz najuglednejših predstavnikov, prišlo v nedeljo v Rim in izročilo italijanskemu cesarju albansko kraljevsko krono. On tej priliki so bile v Rimu velike slavnosti. Po vsej Italiji so bile ta dan razobešene italijanske in albanske zastave.

## Iz raznih držav

Madžarska se vedno bolj oklepa Rima in Berlina. Kakor znano, Italija in Nemčija že par let nista več članici Društva narodov v Ženevi. Iz Zveze narodov je izstopila tudi Madžarska, katera se bo ravno ta teden še tesneje naslonila na Rim in Berlin. Predsednik madžarske vlade grof Telyky in zunanji minister Czaky sta odpotovala 17. aprila na uradni tridnevni obisk

v Rim, iz Rima pa na podoben obisk v Berlin. Razgovori v Rimu in v Berlinu se bodo nanašali na stališče, ki bi ga zavzela Madžarska ob kakem evropskem sporu.

Ogromne človeške žrtve španske državljanske vojne. Po najnovejši statistiki je zahtevala španska državljanska vojna na obeh straneh en milijon 200 tisoč mrtvih. Od tega je 450.000 vojakov in 750.000 nevojakov.

## Kako pišejo ...

»Nova doba«, celjsko JNS glasilo, se je podala na zgodovinsko polje, hotoč razsvetliti (v številki dne 14. aprila) vprašanje, zakaj je bilo slovensko ljudstvo tako dolgo brez narodne zavednosti in kateri so bili glavni činitelji pri vzbujanju narodne zavesti. Člankarju se je zgodila neugoda, ki jo narodna pesem ponazarja na fantiču, ki čez Sav'co v vas hodi, pa plavat' ne zna. Kdor hoče pisati o zgodovini, mora v njej biti podkovan. Pisec članka v »Novi dobi« pa kaže veliko nepoznanje predmeta, ki o njem piše. Že samo ta-le sodba o slovenskem človeku: »Dolga suženjska doba je vse preveč upognila hrbtenico in zrahljala kolena našega človeka, ki je bil vzgojen v slepi pokorščini do oblasti in v usodnih trenutkih ni pokazal dovolj odločnosti v obrambi svojih narodnostnih pravic« — je v tej splošnosti pretirana in neupravičena. Ta slovenskega človeka podcenjujoča sodba je postala bistvena vsebina žurnalističnega magacina tega lista, ker tudi v naslednjem članku trdi, da »si proti tujcu drznemo komaj upogibati hlapčevski hrbet«. Če bi res bilo slovensko ljudstvo hlapčevska tolpa »upognjenih hrbtenic in klekajočih kolena«, bi ne bilo ohranilo svoje narodnosti v tako težkih okoliščinah, kakor redko kateri drugi narod. Ko člankar razpravlja o glavnih činiteljih

pri vzbujanju narodne zavesti med Slovenci, pušča popolnoma v nemar slovensko duhovščino. Je pa zgodovinsko dejstvo, da ima slovenska duhovščina v tem pogledu največje zasluge in da brez nje slovenskega naroda ne bi bilo. Člankar pa na vso moč hvali učiteljstvo in njegove zasluge na narodnem, gospodarskem in prosvetnem področju. Vsa čast tistim učiteljem, ki so res tako delali. Člankar pa bi ne smel pozabiti, da je bilo v prejšnji državi pred svetovno vojno v učiteljskih vrstah tudi mnogo takih ljudi, ki so se odtujili slovenski narodnosti ter so kot nemškutarji z »upognjeno hrbtenico in klekajočimi kolena« služili raznarodovanju slovenskega ljudstva, osobito mladine. Ako JNSarji govorijo, pišejo in nastopajo tako pristransko in krivično, kako bi moglo potem priti do narodne koncentracije, za katero se »Nova doba« zavzema v drugem članku?

### Ali si že obnovil naročnino?

»Slov. Gospodar« stane:

za vse leto 32 din, za pol leta 16 din, za četrt leta 9 din.

Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe zaradi tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno ena čaša »Franz-Josefov« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.